

Populärvetenskaplig sammanfattning

Cronhamn, S. (2025) *A grammar of Baniwa classifiers*

Nominalklassificeringssystem är en typ av grammatiska system, innefattande bland annat grammatiskt genus, substantivklasser och numeralklassificerare, som har gemensamt att de delar in substantiv i grupper enligt olika parametrar. Den här typen av system erbjuder en unik inblick i skärningspunkten mellan grammatik, semantik och kognition. De återfinns i mer än hälften av världens språk och besitter både universella och språkspecifika egenskaper. En särskild typ av nominalklassificeringssystem förekommer i många inhemska språk i nordvästra Amazonas. Dessa system utmärks bland annat av klassifierarmorfem som markeras i flera morfosyntaktiska kontexter (till exempel på numeraler, substantiv, verb och adjektiv), och är av särskild typologisk relevans då de delar egenskaper med flera av de mer väletablerade typerna av nominalklassificeringssystem. Trots detta har få nordvästamazoniska system beskrivits i detalj. Ett klassifierarsystem av den här typen finns i baniwa, ett arawakspråk som talas av några tusen människor i nordvästra Brasilien. Baniwa har 53 klassificerare i form av ändelser som är obligatoriska på till exempel numeraler och attributiva adjektiv. De kan även användas på substantiv för att modifiera substantivets betydelse.

I den här avhandlingen presenteras en ingående analys av klassifierarsystemet i baniwa utifrån fonologiska, morfologiska, syntaktiska, funktionella, semantiska, typologiska, historiska och språkkontaktperspektiv. Avhandlingen baseras på förstahandsdata insamlade genom fältarbete och en kombination av deskriptiva och experimentella metoder. I analysen skildras ett flexibelt och mångfacetterat system som innefattar semantiska distinktioner bland annat i animathet och fysisk form. Klassifierarna fyller flera centrala funktioner i baniwas grammatik. Till exempel kan de användas som både avlednings- och böjningsmorfem, och för att följa och modifiera referenter på diskursnivå. Historiska data visar att systemet har flertusenåriga rötter. Det har utvecklats kontinuerligt och fortsätter att förändras, bland annat som ett resultat av ökad kontakt med brasiliansk portugisiska. Systemet i baniwa har mycket gemensamt med liknande system både i besläktade arawakspråk och i obesläktade språk i samma geografiska område.

Den här analysen av baniwas klassifierarsystem bidrar till att förbättra kunskapsläget för nominalklassificeringssystem, i synnerhet i arawakspråk och nordvästamazoniska språk, men också för nominalklassificeringssystem i allmänhet. Analysen belyser även ett antal grundläggande teoretiska dikotomier inom språkvetenskapen, såsom distinktionen mellan lexikala och grammatiska former, samt mellan böjnings- och avledningsprocesser. På ett mer allmänt plan bidrar avhandlingen också till att öka vår kunskap om mindre beforskade språk.